

การทอ้งเกี่ยวกับสิ่งแวดลอม

นางสาวพัศมา แผนสมบูรณ

หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง
การบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 5
สถาบันพระปกเกล้า
พ.ศ.2549
ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

สถาบันพระปกเกล้า

รายงานวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง การท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ

อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาประกาศนียบัตรชั้นสูง หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐ
และกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 5

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม)

ประธานคณะกรรมการ

หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยได้บรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ เพราะเป็นภาคเศรษฐกิจที่นำรายได้เข้าประเทศสูงเป็นอันดับต้น ๆ รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายระยะยาว ปี พ.ศ. 2555 ให้การท่องเที่ยวไทยมีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล (World Class) ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการ และการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์ซึ่งองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่จะทำให้การท่องเที่ยวได้มาตรฐานสากล คือ มีแหล่งท่องเที่ยวที่งดงามไม่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย สิ่งแวดล้อมปลอดภัย ดังนั้นในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องคำนึงถึงงานอนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย โดยกำหนดนโยบายและกลยุทธ์เชิงนิเวศน์ เพื่อเตรียมสนองต่อการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และแก้ไขแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและมีปัญหาในชั้นวิกฤติทั่วประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่จุดหมาย เพื่อให้เกิด “การท่องเที่ยวยั่งยืน” ในอนาคตต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้จัดทำรายงานใคร่ ขอกราบขอบคุณท่านอาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำที่มีคุณค่าในการจัดทำรายงานในครั้งนี้ ซึ่งถ้าปราศจากคำแนะนำที่มีค่าเหล่านั้น รายงานส่วนบุคคลฉบับนี้ก็คงไม่อาจเสร็จได้โดยสมบูรณ์

และที่จะขาดเสียไม่ได้ คือผู้จัดทำรายงาน ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงแก่ท่านอาจารย์ ผู้ประสาทความรู้แก่ผู้เขียนทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้ความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์อันทรงคุณค่ายิ่ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่หลักสูตรทุกท่าน ในระหว่างที่ศึกษาอยู่ที่สถาบันพระปกเกล้า จนผู้จัดทำรายงานได้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้

นางสาวพัสมา แผนสมบูรณ์

นักศึกษาหลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 5

สถาบันพระปกเกล้า

มิถุนายน 2549

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
บทที่ 1 การท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	1
บทที่ 2 การเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว	3
บทที่ 3 ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม	13
- ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	13
- ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล	13
- ผลกระทบของกิจกรรมการท่องเที่ยวชมปะการังต่อแนวปะการัง	14
บทที่ 4 กฎหมายการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	17
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	21
บรรณานุกรม	24
ประวัติผู้ศึกษา	27

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้าที
1. ระดับเสียงริมคลอง	6
2. การผลิตและการกำจัดขยะในเขตเมือง	7-8
3. ขนาดพื้นที่ของแนวปะการังและสภาพแนวปะการังในอ่าวไทย	10
4. ขนาดพื้นที่ของแนวปะการังและสภาพแนวปะการังในทะเลอันดามัน	11
5. กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	19

บทที่ 1

การท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อม

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามหลายประเภท จุดเด่นของประเทศไทยที่ทำให้เราเหนือกว่าคู่แข่งประเทศอื่นในแถบเดียวกัน คือ เรามีภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมที่หลากหลายในการเลือกท่องเที่ยว ประชาชนมีน้ำใจไมตรี และอัธยาศัย อ่อนงดงาม มีการลงทุนในกิจการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในระดับสูง ซึ่งส่งผลให้เกิดการบริการที่คุ้มค่า มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วม ด้วยเหตุผลประการต่าง ๆ ข้างต้น ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยว ประเภทชมนททัศน์ (Sightseeing Destination) และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน (Holiday Destination) ไปด้วยพร้อมกัน

ในช่วง 3-4 ทศวรรษที่ผ่านมา การท่องเที่ยวไทยได้มีการพัฒนามาตามลำดับจากการท่องเที่ยวของคนจำนวนไม่มากและการให้บริการแบบเป็นกันเองมาสู่บริการที่ไม่ค่อยจะเป็นกันเอง (Massification : From Personalized to Impersonal Tourism) โดยนับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 81,340 คน ในปี ค.ศ.1960 มาสู่นักท่องเที่ยว 5,760,533 คน ในปี ค.ศ.1993 ซึ่งทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน จะมีมากขึ้นตามลำดับในแต่ละปี และกระจายตัวไปครอบคลุม พื้นที่ท่องเที่ยวหลายแห่งทั่วประเทศ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวแบบกระจุกตัวสู่การกระจายตัวทางการท่องเที่ยว (Expansion : From Centralized to Dispersed Tourism) จากแหล่งท่องเที่ยวที่รู้จักกันดี เช่น กรุงเทพฯ พัทยา เชียงใหม่ ภูเก็ต และเกาะสมุย มาสู่การเพิ่มหรือขยาย เพื่อเปิดพื้นที่ท่องเที่ยว (Tourist Space) ให้เพิ่มขึ้น เช่น มีการท่องเที่ยวเดิมน้ำ ในพื้นที่เชิงชาย แม่ฮ่องสอน และการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น เช่น บริการทางเพศ จนปัจจุบันนี้ได้พัฒนามาสู่การท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบมากขึ้น (Heteroganzation : From Homogeneous to Diversified Tourism) ซึ่งสามารถจำแนกประเภทได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อชมความงามตามธรรมชาติ (Natural Attractions) เช่น ตามอุทยานแห่งชาติ ซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวซึ่งเน้นการไม่ทำลายธรรมชาติ
2. การท่องเที่ยวตามสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ (Historical Attractions) ตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น อุทยาน ลพบุรี เชียงใหม่ สุโขทัย ปราสาทหินต่าง ๆ ในภาคอีสาน และแหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ เช่น บ้านเชียง เป็นต้น
3. การท่องเที่ยวเพื่อรู้จักชนกลุ่มน้อย (Ethnic Attractions) เริ่มบุกเบิกจากการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ คือ การไหว้พระธาตุนนาคอยสุเทพ สู่การแวะชมหมู่บ้านแม่วดอยปุย ซึ่งต่อมานำไปสู่การขยายตัวของความต้องการชมหมู่บ้านที่อยู่ลึกเข้าไปในป่า และเป็นชาวเขาแท้ ๆ (Authentic) ที่ยังมี

วิถีชีวิตดั้งเดิมมากกว่าแม้จะค่อยๆ ซึ่งเป็นการค้ามากเกินไป และสูญเสียความบริสุทธิ์ของวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมไปแล้ว (Spoiled)

4. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Attractions) เป็นการท่องเที่ยวตามสถานที่แหล่งโบราณวัตถุ วัดวาอารามต่าง ๆ เช่น วัดพระแก้ว รวมถึงการท่องเที่ยวตามงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานช้าง

5. การท่องเที่ยวตามชายหาด (Sand, Sea, Sun) ดำน้ำเพื่อชมแหล่งปะการัง การเล่นกีฬาออกัสฟ จากลักษณะการท่องเที่ยวที่กล่าวมานั้น จะมีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ตัวอย่าง เช่น การท่องเที่ยวชุมชนชาวเขา จุดประสงค์ก็คือ นักท่องเที่ยวต้องการเห็นชุมชนชาวเขาที่บริสุทธิ์ในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ จึงพยายามเปิดพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อค้นหาความบริสุทธิ์ และในกระบวนการค้นหาเอง กลับก่อให้เกิดความไม่บริสุทธิ์ในชุมชนนั้น ๆ และทำให้นักท่องเที่ยวรุ่นหลัง ๆ จำเป็นต้องเปิดพื้นที่ท่องเที่ยวแหล่งใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งผลที่ตามมาจะกระทบต่อด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สำหรับในรายงานนี้จะมุ่งเฉพาะผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

บทที่ 2

การเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว

ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดประมาณ 2,644 แห่ง แยกเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 1,200 แห่ง ประวัติศาสตร์/ศาสนา 1,039 แห่ง และศิลปวัฒนธรรม/ประเพณี/ กิจกรรม 405 แห่ง

สภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวนับเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยว ตามปกติสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่ว่าจะเกิดผลกระทบจากภายนอกหรือไม่ก็ตาม แต่ถ้าหากมีตัวเร่งการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมโดยไม่มีการควบคุม การเปลี่ยนแปลงสภาพจะนำไปสู่ทางเสื่อมโทรมลง หรือเกิดมลภาวะมากขึ้น ส่งผลทำให้ความน่าท่องเที่ยวและศักยภาพในการรับการนักท่องเที่ยวลดลง เราสามารถแยกประเภทคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้ ดังนี้

1. ทางน้ำ
2. ทางอากาศ
3. ทางเสียง
4. ขยะ
5. ทรัพยากรชายฝั่ง
6. ป่าไม้และอุทยานแห่งชาติ

1. ทางน้ำ

คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวทางน้ำหรือทางบก การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ล้วนแล้วแต่ต้องพึ่งพาอาศัยคุณภาพน้ำที่ดี ซึ่งช่วยเสริมทัศนียภาพให้แก่แหล่งท่องเที่ยว แต่ในปัจจุบันคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ โดยเฉพาะบริเวณชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวกำลังประสบปัญหามลพิษ มีข่าวการเน่าเสียของแหล่งน้ำซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เนือง ๆ เช่น การเน่าเสียของน้ำในบึงบอระเพ็ด กว๊านพะเยา ซึ่งข่าวทำนองนี้มักไม่เป็นผลดีนักต่อการท่องเที่ยว

จากการสำรวจคุณภาพน้ำของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ. 2542 พบสรุปได้ ดังนี้

คุณภาพน้ำโดยรวมของแหล่งน้ำจัดต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ในปี พ.ศ. 2542 ประมาณร้อยละ 24 อยู่ในเกณฑ์ดี แหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์คืออยู่เสมอ ได้แก่ หนองหาน บึงบอระเพ็ด แม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อย ร้อยละ 42 เป็นแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ต่ำมีประมาณ ร้อยละ 29 และที่เหลือร้อยละ 5 เป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก แม่น้ำที่มีสภาพเสื่อมโทรม ได้แก่ แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง แม่น้ำเจ้าพระยา

ตอนล่าง และแม่น้ำลำตะคองตอนล่าง เมื่อพิจารณาคุณภาพน้ำโดยรวมในปี พ.ศ. 2542 เปรียบเทียบกับเมื่อปี พ.ศ. 2539 จะเห็นได้ว่าคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำส่วนใหญ่มีคุณภาพดีขึ้น

สำหรับคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งของประเทศไทยส่วนใหญ่มีค่าเป็นไปตามเกณฑ์เพื่อการใช้ประโยชน์แต่ละพื้นที่ มีเพียงบางพื้นที่ ที่ตรวจพบคุณภาพน้ำไม่เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะบริเวณปากแม่น้ำเช่น ปากแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ ปากคลองบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และชายหาดท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว เช่น หาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต เป็นต้น

2. ทางอากาศ

จากข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในบริเวณต่าง ๆ ทั่วประเทศโดยกรมควบคุมมลพิษ สรุปคุณภาพอากาศในบริเวณต่าง ๆ ของประเทศไทย ได้ ดังนี้

2.1 คุณภาพอากาศบริเวณทั่วไปในกรุงเทพมหานคร

คุณภาพอากาศบริเวณทั่วไปในกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2542 พบว่า โดยเฉลี่ยยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอากาศ ปัญหาหลักเป็นปัญหาที่เกิดจากฝุ่นขนาดเล็ก (PM10) แต่มีแนวโน้มความรุนแรงลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ๆ มา ส่วนฝุ่นรวม (Total Suspended Particulate : TSP.) ลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 และเข้าเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (8 ชั่วโมง) มีระดับความเข้มข้นเกินค่ามาตรฐานอยู่เล็กน้อย ก๊าซโอโซน (1 ชั่วโมง) พบว่ามีความเข้มข้นที่เกินมาตรฐานอยู่บ้าง แต่โดยทั่วไปแล้วยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์และก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์มีค่าความเข้มข้นอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และสำหรับปริมาณสารตะกั่วพบว่าในปี พ.ศ. 2542 ความเข้มข้นอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ความเข้มข้นสารตะกั่วเฉลี่ย 1 เดือน) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534

2.2 คุณภาพอากาศบริเวณริมถนนในกรุงเทพมหานคร

โดยภาพรวมแล้วคุณภาพอากาศบริเวณริมถนนของกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2542 เมื่อเทียบกับเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยเฉพาะฝุ่นขนาดเล็ก และฝุ่นรวม กล่าวคือ ค่าความเข้มข้นของฝุ่นขนาดเล็กและฝุ่นรวมยังคงเกินมาตรฐานอยู่เล็กน้อย ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์และก๊าซโอโซนอยู่ใน

เกณฑ์มาตรฐาน ส่วนก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์และก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์มีค่าความเข้มข้นเกิน มาตรฐานเพียงเล็กน้อย และสำหรับปริมาณสารตะกั่วพบว่าในปี พ.ศ. 2542 มีความเข้มข้นอยู่ในเกณฑ์ มาตรฐาน (ความเข้มข้นสารตะกั่วเฉลี่ย 1 เดือน) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535

2.3 คุณภาพอากาศในบริเวณปริมณฑล

คุณภาพอากาศบริเวณปริมณฑลในปี พ.ศ. 2542 พบว่ามีแนวโน้มดีขึ้น กว่าเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมา ฝุ่นขนาดเล็กยังมีปัญหาโดยค่าความเข้มข้นยังคงสูงเกินมาตรฐานอยู่ ส่วนก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ มีความเข้มข้นในระดับที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตลอดปี ส่วนก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์มีค่าเกินมาตรฐานเพียง 1 ครั้งเท่านั้น จากสถิติแนวโน้มของมลสารระยะยาวโดยรวม (ปี พ.ศ. 2535-2542) ของพื้นที่เขตปริมณฑล มลสารส่วนใหญ่ (ยกเว้นฝุ่นละอองขนาดเล็ก) มีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

2.4 คุณภาพอากาศในต่างจังหวัด

คุณภาพอากาศในต่างจังหวัดในปี พ.ศ. 2542 พบว่า ในภาพรวมก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ และก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนก๊าซโอโซนและฝุ่นขนาดเล็กยังคงเป็นปัญหาอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ แนวโน้มของปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน มีความรุนแรงลดลงจากระยะ 5 ปีที่ผ่านมา บางพื้นที่มีคุณภาพอากาศลดลงจากเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดเชียงใหม่มีความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เกินมาตรฐานเล็กน้อย

3. ทางเสียง

3.1 มลพิษทางเสียงในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.1.1 ระดับเสียงบริเวณพื้นที่ทั่วไป

จากการตรวจวัดระดับเสียงของกรมควบคุมมลพิษในปี พ.ศ. 2542 พบว่าสถานการณ์ระดับเสียงในบริเวณพื้นที่ทั่วไป (สถานีตรวจวัดอยู่ห่างจากถนน 50-100 เมตร) ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สถานีตรวจวัดโรงเรียนนนทรีวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง องค์การบริหารราชการส่วนจังหวัดสมุทรสาคร และโรงเรียนสิงหราชพิทยาคม มีร้อยละของจำนวนวันที่ระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง เกินมาตรฐานระดับเสียงทั่วไป ดังนี้ โรงเรียนนนทรีวิทยามีระดับเสียงเกินมาตรฐานร้อยละ 27 มหาวิทยาลัยรามคำแหงร้อยละ 8 องค์การบริหารราชการส่วนจังหวัดสมุทรสาครร้อยละ 8 และโรงเรียนสิงหราชพิทยาคมร้อยละ 1 ส่วนสถานีตรวจวัดอื่นค่าที่วัดได้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งแนวโน้มมลพิษทางเสียงบริเวณพื้นที่ทั่วไปในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในช่วงปี พ.ศ.2538-2542 ยังไม่ดีขึ้น และมีแนวโน้มว่าสถานการณ์ปัญหาจะรุนแรงขึ้น

3.1.2 ระดับเสียงบริเวณริมถนนและทางเท้า

ผลการตรวจวัดระดับเสียงบริเวณริมถนนและทางเท้า พบว่า เกือบทุกจุดตรวจวัด ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงกว่ามาตรฐานทุกวัน มีเพียง 2 จุดตรวจวัดเท่านั้นที่มีค่าเกินมาตรฐานไม่ทุกวัน มลพิษทางเสียงบริเวณริมถนนและทางเท้าของกรุงเทพมหานคร

ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2542 ยังคงมีแนวโน้มคงตัวหรือเลวลงเล็กน้อย เช่นเดียวกับมลพิษทางเสียงบริเวณพื้นที่ทั่วไปของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.1.3 ระดับเสียงบริเวณริมคลอง

การตรวจวัดระดับเสียงบริเวณริมคลองได้ดำเนินการวัดจากคลองแสนแสบ คลองลาดพร้าว และคลองพระโขนง ผลการตรวจวัดพบว่า ในปี พ.ศ. 2542 มีระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ของจุดตรวจวัดทุกแห่งมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยลดลงจากปี พ.ศ. 2538 ซึ่งยังมีบางจุดที่มีค่าเกิน มาตรฐาน (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 ระดับเสียงริมคลอง ปี พ.ศ. 2538 -2542

คลอง	จุดตรวจวัด	ระดับเสียง L 24 ชั่วโมง (เดซิเบลเอ)				
		2538	2539	2540	2541	2542
แสนแสบ	วังสระปทุม	64.4-68.5	59.6-63.3	59.5-62.0	57.5-61.4	57-960.4
	บ้านจิมทอมป์สัน	68.7	66.5-73.1	60.8-63.8	60.6-63.0	-
	รามคำแหง	66.3-70.0	65.6-68.2	61.0-62.8	61.5-64.0	59.1-63.4
	ซอยเอกมัย 30	65.9-68.4	64.8-68.5	65.6-67.5	63.7-69.1	67.2-68.0
	ใกล้ มศว.ประสานมิตร	61.1-64.3	65.3-68.6	64.5-65.0	64.3-65.3	60.0-64.5
ลาดพร้าว	วัดบางบัว	-	62.2-66.5	64.4-66.9	62.2-65.8	62.4-64.7
พระโขนง	ซอยสวนหลวง	-	61.8-63.7	-	61.9-64.6	61.8-63.7

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

3.2 มลพิษทางเสียงในพื้นที่ส่วนภูมิภาค

ผลการตรวจวัดระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ในบริเวณพื้นที่ทั่วไปในส่วนภูมิภาค พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นสถานที่จังหวัดชลบุรีมีจำนวนวันที่มีระดับเสียงเกินมาตรฐานร้อยละ 1.5 ของจำนวนวันที่ตรวจวัด โดยระดับเสียงอยู่ในช่วง 60.7-72.5

4. ขยะ

สถานการณ์การผลิตขยะโดยรวมทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2542 พบว่ามีปริมาณขยะประมาณ 13.8 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 12.5 ล้านตันในปี พ.ศ. 2538 คิดเป็นร้อยละ 9.8 (ตารางที่ 2.2) ส่วนปริมาณขยะในพื้นที่เขตเมือง (กรุงเทพมหานครและปริมณฑล, เทศบาลและเมืองพัทยา) ในปี พ.ศ. 2542 มีปริมาณขยะประมาณ 7.8 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 56.3 ของปริมาณขยะทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นจากในปี พ.ศ. 2538 คิดเป็นร้อยละ 18.2 ซึ่งมีปริมาณขยะในเขตเมือง 6.6 ล้านตัน โดยเป็นการเพิ่มขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ร้อยละ 25.0) มากกว่าเขตเทศบาลและเมืองพัทยา (ร้อยละ 12.4) ความสามารถในการ

สถาบันพระปกเกล้า ⁷

การกำจัดขยะของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยรวมในปี พ.ศ. 2542 กำจัดขยะได้ 3.2 ล้านตัน หรือมากกว่าร้อยละ 99 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นตลอดทั้งปี ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2538 ที่สามารถกำจัดขยะได้เพียง 2.5 ล้านตัน หรือร้อยละ 97

ส่วนพื้นที่นอกเขตเมืองในปี พ.ศ. 2542 มีปริมาณขยะประมาณ 6 ล้านตัน มีอัตราการเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2538 เท่ากับร้อยละ 1.4 อย่างไรก็ตาม ปริมาณขยะในพื้นที่นอกเขตเมืองได้เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2540-2541 โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 9.1 ซึ่งในช่วงเวลาเดียวกัน ปริมาณขยะในเขตเมืองมีอัตราการลดลงร้อยละ 3.1 ซึ่งเป็นดัชนีบ่งชี้ว่า แหล่งกำเนิดขยะได้ย้ายจากเขตเมืองไปสู่เขตนอกเมืองมากขึ้น ดังนั้นในอนาคตการจัดการขยะจะดำเนินการได้ยากมากขึ้น ถ้าท้องถิ่นขาดการวางแผนการจัดการขยะที่ดี

ตารางที่ 2.2 การผลิตและการกำจัดขยะในเขตเมือง ระหว่างปี พ.ศ. 2538-2542

รายการ	ปี พ.ศ.				
	2538	2539	2540	2541	2542
การผลิตขยะ (ตันต่อปี)					
ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ	12,589,524	13,140,000	13,542,230	13,594,790	13,825,835
ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร	2,656,024	2,955,970	3,266,385	3,101,405	3,281,350
ที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา	4,002,590	4,197,500	4,750,475	4,449,715	4,499,720
ที่เกิดขึ้นนอกเขตเทศบาลและนอกเขตเมืองพัทยา	5,961,910	5,986,530	5,525,370	6,043,670	6,044,765

รายการ	ปี พ.ศ.				
	2538	2539	2540	2541	2542
การผลิตขยะ (ตันต่อปี)					
ความสามารถในการกำจัดแบบถูกสุขลักษณะ (ตันต่อปี)					
กรุงเทพมหานคร	2,548,567	2,926,411	3,233,635	3,071,475	3,248,500
ปริมาณการตกค้าง (ตันต่อปี)					
กรุงเทพมหานคร	76,457	29,559	32,663	31,014	32,850
การบำบัดของเสียของกรุงเทพมหานคร					
เผาขยะติดเชื้อ	3,960	4,015	3,163	3,000	2,419
การฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ	1,880,882	2,822,228	3,231,505	3,071,475	3,248,500
หมักทำปุ๋ย	365,331	347,277	7,100	หยุดดำเนินการ	หยุดดำเนินการ
การคัดแยกขยะไปใช้ประโยชน์ทั่วประเทศ (ตันต่อปี)	849,600	1,400,000	1,500,000	1,600,000	1,800,000

ที่มา : 1. กรมควบคุมมลพิษ 2543

2. กรุงเทพมหานคร 2543

5. ทรัพยากรชายฝั่ง

5.1 แนวปะการัง

แนวปะการังเป็นระบบนิเวศหนึ่งที่ยังประโยชน์ต่อประเทศไทยนานับการทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากเป็นแหล่งหลบภัย แหล่งอาหาร แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำนับพันชนิด แหล่งประมง และเป็นปราการป้องกันชายฝั่งจากการกัดเซาะด้วยแรงคลื่นและกระแสน้ำแล้ว ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมาก แนวปะการังหลายแห่งมีความสวยงามจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก เช่น เกาะเต่า หินรีเชลิว เกาะสุรินทร์ ในปี พ.ศ. 2541 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประเมินว่า การดำน้ำในแนวปะการัง คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ทำรายได้สูงสุดในบรรดาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปัจจุบันมีผู้ประกอบการท่องเที่ยวดำน้ำหลายสิบบริษัท

จากการสำรวจเพื่อจัดทำแผนที่ปะการังในโครงการการจัดการทรัพยากรปะการัง กรมประมง ตามแผนแม่บทปะการัง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2538-2542 สามารถสรุปสภาพแนวปะการังของประเทศ ดังนี้

ในน่านน้ำประเทศไทยมีพื้นที่แนวปะการังประมาณ 153.5 ตารางกิโลเมตร (เท่าที่สำรวจพบ) อยู่ในแนวชายฝั่งทะเลฝั่งอ่าวไทยประมาณ 74.9 ตารางกิโลเมตร และฝั่งทะเลอันดามันประมาณ 78.6 ตารางกิโลเมตร และจากการประเมินสภาพของแนวปะการังพบว่า แนวปะการังในอ่าวไทยมีสภาพสมบูรณ์ดีมากร้อยละ 16.4 สภาพสมบูรณ์ดีร้อยละ 29.0 สภาพสมบูรณ์ปานกลางร้อยละ 30.8 สภาพเสื่อมโทรมร้อยละ 10.9 และเสื่อมโทรมมากร้อยละ 12.8 แนวปะการังฝั่งทะเลอันดามันโดยรวมมีสภาพสมบูรณ์ดีมากร้อยละ 4.6 สมบูรณ์ดีร้อยละ 12.0 สมบูรณ์ปานกลางร้อยละ 33.6 เสื่อมโทรมร้อยละ 26.5 และเสื่อมโทรมมากร้อยละ 23.3 โดยแนวปะการังในจังหวัดสตูลมีความสมบูรณ์มากที่สุดและแนวปะการังในจังหวัดภูเก็ตและพังงา มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงมากที่สุด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.3 และ 2.4

หากเปรียบเทียบสภาพแนวปะการังระหว่างฝั่งอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามันพบว่า แนวปะการังทางฝั่งอ่าวไทยอยู่ในสภาพดีกว่าทางฝั่งทะเลอันดามัน ทั้งนี้แนวปะการังฝั่งอ่าวไทยอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมจนถึงเสื่อมโทรมมากเพียงร้อยละ 24 ในขณะที่ทางฝั่งทะเลอันดามันสูงถึงร้อยละ 50 โดยประมาณ

ตารางที่ 2.3 ขนาดพื้นที่ของแนวปะการังและสภาพแนวปะการังในอ่าวไทย

จังหวัด	พื้นที่ (ตร.กม.)	สภาพแนวปะการัง (ร้อยละ)				
		สมบูรณ์ดี มาก	สมบูรณ์ดี	สมบูรณ์ปาน กลาง	เสื่อมโทรม	เสื่อมทร มมาก
อ่าวไทยฝั่งตะวันออก	27.69	11.97	24.65	31.61	16.34	16.43
ชลบุรี	7.59	10.53	29.15	31.29	12.74	16.29
ระยอง	3.50	11.20	26.40	30.00	12.40	20.00
จันทบุรี	0.72	-	-	67.50	25.00	7.50
ตราด	15.88	13.50	22.60	30.80	17.20	15.90
อ่าวไทยฝั่งตะวันตก	47.20	20.20	32.70	30.10	7.10	9.90
ประจวบคีรีขันธ์	2.04	50.50	15.50	21.40	-	12.60
ชุมพร	6.50	39.00	17.00	26.80	4.10	13.10
สุราษฎร์ธานี	38.66	13.90	36.30	31.90	8.20	9.70
รวมอ่าวไทย	74.89	16.40	29.00	30.80	10.90	12.90

หมายเหตุ * คิดเป็นร้อยละของจำนวนครั้งที่สำรวจในแต่ละพื้นที่

ที่มา : กรมประมง 2542

ตารางที่ 2.4 ขนาดพื้นที่ของแนวปะการังและสภาพแนวปะการังในทะเลอันดามัน

จังหวัด	พื้นที่ (ตร.กม.)	สภาพแนวปะการัง (ร้อยละ)				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม มาก
ระนอง	2.57	1.50	7.60	36.40	37.90	16.60
พังงา	25.60	1.80	5.40	28.20	29.90	34.70
ภูเก็ต	16.63	2.00	7.70	23.60	35.00	31.70
กระบี่	13.53	3.50	13.50	49.60	23.20	10.20
ตรัง	4.49	5.00	26.90	28.10	16.90	23.10
สตูล	15.79	10.70	19.20	36.20	18.80	15.10
รวม	78.56	4.60	12.00	33.60	26.50	23.30

หมายเหตุ: * คิดเป็นร้อยละจากระยะทางรวมที่สำรวจในแต่ละจังหวัด

ที่มา : กรมประมง 2542

5.2 ชายฝั่งและชายหาด

ชายฝั่งทะเลของไทยมีวิวัฒนาการทางธรณีวิทยามายาวนาน มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมหลายรูปแบบ จนกระทั่งเมื่อประมาณ 6,000 ปีที่แล้ว เมื่อน้ำทะเลได้ขึ้นสูงสุดท่วมบริเวณที่ลุ่มต่ำในบริเวณที่ต่อมาเป็นที่ตั้งของประเทศไทย ทำให้มีการสะสมตะกอนจากน้ำทะเล ต่อมาเมื่อน้ำทะเลลดระดับลง เรื่อย ๆ จนอยู่ในระดับปัจจุบัน ทำให้ประเทศไทยมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลเกิดขึ้นทั้งทางด้านอ่าวไทยและทะเลอันดามัน ปัจจุบันพื้นที่ชายฝั่งทะเลของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ การพัฒนาที่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อมชายฝั่ง เมื่อประกอบกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้พื้นที่ชายฝั่งประสบปัญหามากยิ่งขึ้น

จากการสำรวจชายฝั่งทะเลของประเทศไทยโดยกรมทรัพยากรธรณีกระทรวงอุตสาหกรรม โดยได้ทำการสำรวจทั้งชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยและด้านทะเลอันดามัน ผลการสำรวจพบว่าชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยมีการกัดเซาะอย่างรุนแรงหลายบริเวณ ซึ่งในจำนวนนี้หลายแหล่งอยู่ในบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และเป็นพื้นที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว เช่น บริเวณตั้งแต่ปากแม่น้ำท่าจีนจนถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณบางปูได้ถึงปากแม่น้ำบางปะกง ชายฝั่งเพชรบุรี -หาดปึกเตียน-ชะอำ-ปราณบุรี ชายฝั่งบริเวณท่าชนะ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี บริเวณปากแม่น้ำโกลก อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น ส่วนชายฝั่งทะเลอันดามันมีการเปลี่ยนแปลงน้อย มีชายฝั่งที่มีการกัดเซาะรุนแรงประมาณร้อยละ 2.45

6. ป่าไม้และอุทยานแห่งชาติ

ป่าไม้นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อระบบนิเวศ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร เป็นตัวควบคุมปริมาณการไหลของน้ำ ป้องกันการพังทลายของดิน เป็นตัวการสำคัญในการสร้างวัฏจักรของ คาร์บอน ไนโตรเจน และออกซิเจน เป็นแหล่งรวมความหลากหลายทางพันธุกรรม และนอกจากนี้ป่ายังเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งด้วย

ในปี พ.ศ.2541 พื้นที่ป่าไม้เกือบ 2 ใน 3 ถูกนำมาจัดการให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ คิดเป็นร้อยละ 62 ของพื้นที่ป่าทั้งประเทศ หรือประมาณ 51 ล้านไร่ โดยจัดเป็นพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติประมาณ 28 ล้านไร่ ในพื้นที่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ประมาณ 20 ล้านไร่ และที่เหลือเป็นพื้นที่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ

การประกาศเขตพื้นที่อนุรักษ์ นอกจากจะเป็นวิธีการรักษาป่าให้คงอยู่แล้ว ยังช่วยอนุรักษ์สัตว์ป่า และยังมีส่วนทำให้ประชาชนมีพื้นที่ธรรมชาติสำหรับเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้น จากกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังเข้มข้นในปัจจุบัน ทำให้มีคนกล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยมีอุทยานแห่งชาติทั้งสิ้น 138 แห่ง ในอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศมีจุดท่องเที่ยวที่สำคัญทางธรรมชาติประมาณ 1,000 แห่ง และจุดท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประมาณ 60 แห่ง อุทยานแห่งชาติจัดว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเที่ยวชมธรรมชาติได้อย่างดี สถิติจำนวนผู้ใช้อุทยานแห่งชาติที่ผ่านมามีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2542 มีผู้ใช้อุทยานแห่งชาติประมาณ 20 ล้านคนหรือประมาณร้อยละ 32 ของประชากรทั้งประเทศ

บทที่ 3

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม

ถึงแม้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวจะมีส่วนทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มความสวยงาม ทำให้ประชาชนมีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น และยังทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่เห็นได้ชัดเจน เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะและความสกปรก ปัญหาทัศนียภาพอุจาด เป็นต้น

1. ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เชิงนิเวศที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยว บริการที่พักและอาหาร มีลักษณะและความรุนแรงมากน้อยแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ และสภาพความเปราะบาง หรือความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ผลกระทบประกอบด้วย การพังทลายของดิน เสียงรบกวน ฝุ่นละออง ขยะมูลฝอย การรบกวนสัตว์ การทำลายป่าไม้ การแตกหัก ลีกร่อนของทรัพยากร การขูดขีดทำลาย คราบน้ำมัน ไฟไหม้ และการลुक้าที่สาธารณะ เป็นต้น ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ

2. ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล

กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งทรัพยากรชายฝั่งทะเล อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากร และก่อให้เกิดผลเสียหายได้ อาทิ ผลกระทบโดยตรงต่อแนวปะการังและหญ้าทะเล เช่น การแตกหัก เนื่องจากการเหยียบย่ำ ทอดสมอเรือ การเก็บหรือจับสิ่งมีชีวิตในแนวปะการัง ผลกระทบทางอ้อมต่อแนวปะการังและหญ้าทะเล เช่น ปัญหาจากปริมาณสารอาหาร ตะกอน ผลจากกิจกรรมประจำวันของนักท่องเที่ยว ส่งผลถึงการเพิ่มขึ้นของไนโตรเจน ขยะ และน้ำเสีย ผลกระทบต่อการพังทลายของชายหาด หาดหิน การประกอบกิจกรรมบริการในเขตป่ามักมีผลกระทบจากการตัดฟันตกแต่งให้ผิดธรรมชาติ การทิ้งน้ำและขยะ การใช้พาหนะที่ไม่เหมาะสม เช่น รถยนต์ เรือยนต์ อาจก่อให้เกิดการพังทลายของหน้าดิน รบกวนที่อยู่อาศัยของสัตว์และพืช

ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนของสิ่งแวดล้อมที่ถูกผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางทะเลเช่น หาดพิทยา จังหวัดชลบุรี หาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ตัวอย่างพิทยา เดิมในปี พ.ศ. 2503 เป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมง เล็กๆ และต่อมาได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติในปัจจุบัน รองรับนักท่องเที่ยวปีละ 1.6 ล้านคน และนักท่องเที่ยว 5 แสนคน จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีมาก ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมตามชายหาด ปะการังตาย จากการสำรวจของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพบว่า คุณภาพน้ำจากหาดพิทยาต่ำกว่ามาตรฐาน และไม่เหมาะต่อการลงเล่นน้ำ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 และผลต่อสิ่งแวดล้อมระยะยาวพบว่า ประการแรกมีเพียงร้อยละ 10 ของปะการังทางทิศตะวันออกของเกาะล้านยังมีชีวิต

อยู่เปรียบเทียบกับร้อยละ 30-35 ในส่วนอื่นของเกาะ ประการที่สอง การก่อสร้างบริเวณชายหาดพญา เพื่อใช้เป็นโรงแรมหรือบังกะโลทำให้เกิดการ สูญหายหรือการพังทลายของชายหาด

ในปัจจุบัน พญาจะไม่มีวันกลับไปสู่สภาพแวดล้อมเช่นเดิม ถึงแม้จะสามารถบำบัดรักษาให้ดีขึ้นจากอดีตที่ผ่านมา ตัวอย่างของพญาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนล่วงหน้าเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ในปัจจุบันดูเหมือนว่าเกาะสมุย และกระบี่ กำลังเผชิญปัญหาเช่นเดียวกันกับพญา จากการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล โดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้ทำการรวบรวมผลกระทบของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางทะเลต่อสิ่งแวดล้อม

3. ผลกระทบของกิจกรรมการท่องเที่ยวชมปะการังต่อแนวปะการัง

จากวิทยานิพนธ์เรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อปะการัง ของนฤมล กรณินันท์ ในปี พ.ศ.2541 ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวชมปะการัง พอจะสรุปผลกระทบได้ ดังนี้

3.1 การท่องเที่ยวแบบเดินใต้ทะเล (Sea Walking)

จากการศึกษาพฤติกรรมจากนักท่องเที่ยว 166 คน พบว่าการท่องเที่ยวแบบเดินใต้ทะเล (Sea Walking) ทำให้เกิดการแตกหักของปะการังและสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ นับเป็นจำนวนครั้งน้อยมาก เพราะบนทางเดินมักจะเป็นพื้นทรายไม่ค่อยมีปะการังหรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ระหว่างทาง แต่ที่ต้องระมัดระวังตรงที่อาจจะมีการตัดแปลงทางเดิน โดยการขุดย้ายปะการังออกจากทางเดินเพื่อความสะดวกและปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง ในบางบริษัทมีทางเดินที่ใกล้กับปะการังเกินไป ทำให้มีโอกาสในการสัมผัสกับปะการังมากขึ้น นอกจากผลกระทบโดยตรงจากการสัมผัสแล้วยังมีผลกระทบอื่น ๆ อันได้แก่ การฟุ้งกระจายของตะกอน การให้อาหารปลาทำให้พฤติกรรมของปลาเปลี่ยนไป และทำให้ความหลากหลายของชนิดปลาลดลง การขีดเขียนลงบนก้อนหิน ปะการัง การเก็บปะการัง

3.2 การดำน้ำแบบดำน้ำลึกโดยใช้เครื่องช่วยหายใจ (Scuba Diving)

ผลกระทบโดยตรงจากการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ เกิดจากการใช้มือสัมผัสปะการัง และอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำน้ำ การสัมผัสทำให้เมือกที่คลุมตัวปะการังหลุด ทำให้ปะการังมีโอกาสติดเชื้อแบคทีเรียเป็นแผลเกิดโรค สูดท้าย ก็ถูกสาหร่ายขึ้นคลุมในที่สุด นอกจากนั้นการเหยียบย่ำหรือยืนบนก้อนปะการังถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้ปะการังแตกหักแต่จะเป็นการทำลายเนื้อเยื่อของปะการังบางส่วนจากการศึกษาพฤติกรรมของนักดำน้ำ 39 คน ณ เกาะเต่า พบว่า การสัมผัสของนักดำน้ำไม่ทำให้ ปะการังเกิดการแตกหักหรือเกิดการทำลายสิ่งมีชีวิตใต้ทะเล การสัมผัสเกิดจากเท้ามากกว่าอย่างอื่น และส่วนมากมักเกิดขึ้น โดยมีได้ตั้งใจ การสัมผัสโดยลำตัวและอุปกรณ์เป็นการเกิดที่ไม่ตั้งใจ หรือขาดการระมัดระวัง ส่วนการสัมผัสด้วยมือเป็นการสัมผัสเพื่อช่วยทรงตัวเป็นส่วนใหญ่

3.3 การดำน้ำแบบไม่ใช้เครื่องช่วยหายใจ(Snorkeling)

จากการศึกษาพฤติกรรมของนักดำน้ำ 90 คน ณ เกาะนางยวน พบว่า ในการดำน้ำแบบไม่ใช้เครื่องช่วยหายใจ (Snorkeling) จะมีการสัมผัสปะการัง โดยใช้เท้ามากกว่ามือ เนื่องจากนักดำน้ำประเภทนี้มักจะไม่นั่งกับการดำน้ำจึงมักยืนพิงบนปะการัง ดังนั้นจึงมีโอกาสในการสัมผัสมากกว่า การแตกหักส่วนมากเกิดจากสัมผัส โดยเท้ามากกว่ามือ นักดำน้ำที่สวมตีนกบจะสัมผัสตูดปะการังมากกว่าและแรงกว่านักดำน้ำที่ไม่ใช้ตีนกบ เนื่องจากนักดำน้ำที่ไม่ใช้ตีนกบเมื่อสัมผัสตูดปะการังมีโอกาสตูดปะการังขาดได้มากกว่า ดังนั้น จึงมีความระมัดระวังมากกว่าผู้ที่ใช้ตีนกบ นอกจากนั้นผู้ที่ไม่ชำนาญในการใช้ตีนกบ เมื่อตีเท้าเพื่อพุ่งตัวหรือว่ายน้ำไปข้างหน้าจะไปกระทบตูดปะการังหักเสียหายได้โดยไม่ตั้งใจ

หากเปรียบเทียบระหว่างการดำน้ำทั้ง 3 แบบ พบว่าการดำน้ำแบบใช้เครื่องช่วยหายใจ (Scuba Diving) และ ไม่ใช้เครื่องช่วยหายใจ (Snorkeling) มีการสัมผัสปะการังและสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ มากกว่าการดำน้ำแบบเดินใต้ทะเล (Sea Walking) ส่วนการแตกหักที่เกิดจากการสัมผัสพบว่า การดำน้ำแบบไม่ใช้เครื่องช่วยหายใจ (Snorkeling) ทำให้ปะการังและสิ่งมีชีวิตในทะเลแตกหักมากกว่าการดำน้ำแบบใช้เครื่องช่วยหายใจ (Scuba Diving) และแบบเดินใต้ทะเล (Sea Walking) และจากการศึกษาพบว่า การดำน้ำแบบไม่ใช้เครื่องช่วยหายใจ (Snorkeling) เป็นกิจกรรมที่สร้างความเสียหายให้กับแนวปะการังมาก แต่ยังไม่มีการหรือแนวทางในการจัดการอย่างชัดเจน ปัจจุบันเริ่มมีเพียงร่างหลักเกณฑ์ที่ใช้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ดำผิวน้ำ ใน โครงการศึกษาเพื่อกำหนดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางทะเลเท่านั้น

กิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น ส่วนใหญ่จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งนั้น รวมทั้งความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบติดตามวิเคราะห์ วิจัย และปรับเปลี่ยนนโยบายให้เหมาะสม เพื่อการคุ้มครองทรัพยากรท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ไปถึงลูกหลาน

บทที่ 4

กฎหมายการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อม

กฎหมาย

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

1.1 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ไม่ได้กำหนดทางอ้อมดังนี้ไว้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทยโดยตรง แต่กล่าวถึง ประเด็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวใน

- การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ (มาตรา 76)

- การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และการตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เองพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ (มาตรา 78)

การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน (มาตรา 79)

- การดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม (มาตรา 83)

- การส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ (มาตรา 86)

- การสนับสนุนระบบเศรษฐกิจเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดกำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภคและป้องกันการผูกขาด ตัดทอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งการ ยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับภาคเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษา ความมั่นคงของรัฐรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค (มาตรา 87)

1.2 การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้มีการตรากฎหมาย กำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

2. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2542

- กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยว การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการ ป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่รวมถึงการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ การ ส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดให้มีพิพิธภัณฑสถานและหอจดหมายเหตุต่างๆ

- กรุงเทพมหานครมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3. พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535

- พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 กำหนดให้โอนบรรดากิจการทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ และความรับผิดชอบตลอดจนบุคลากรขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2502 ไปเป็นของ ททท.

- ททท.เป็นนิติบุคคลมีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมาย วิธีการงบประมาณ และกฎหมาย กำหนดมาตรฐานคุณสมบัติกรรมการ พนักงานรัฐวิสาหกิจพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแล้ว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยยังเกี่ยวข้องกับ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 โดยประธานกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นรองประธานกรรมการ และมีกรรมการอื่น ซึ่งคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แต่งตั้งจำนวน 6 คน นอกจากนั้นนายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของททท. ยังเป็นกรรมการและเลขานุการด้วย ตามกฎหมายนี้ให้นายทะเบียน และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนเป็น โทษปรับสูงสุดถึง 500,000 บาท ขณะนี้กฎหมายทั้งสองอยู่ระหว่างการแก้ไขหลายมาตรา ดังนี้

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายจัดตั้ง ททท. กำหนดวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการ ททท. และการบริหารทั่วไป ปัจจุบันกฎหมายฉบับนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาแก้ไขหลายมาตรา เช่น

มาตรา 4 แก้ไขคำนิยามคำว่า “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” ให้รวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล กิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวและธุรกิจการประชุม สัมมนาด้วย

มาตรา 7 เพิ่มเติมสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพมหานคร หรือในเขตปริมณฑล

มาตรา 8 (5) เพิ่มเติมวัตถุประสงค์ โดยให้รวมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้วย รวมทั้ง การสนับสนุนประสานงาน หรือดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวนอกเหนือจากการริเริ่ม

มาตรา 9 (5) (6) ให้ ททท. มีอำนาจหน้าที่ดูแล พื้นที่ และสถานที่ที่พระราชกฤษฎีกา กำหนด เป็นสถานที่ท่องเที่ยว และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องสงวนไว้เป็นของรัฐ และสำรวจวางแผนและ ดำเนินการจัดสร้าง ส่งเสริม อนุรักษ์ พื้นฟู บูรณะ หรือพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวตลอดจนทรัพยากรทาง การ ท่องเที่ยวและคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มาตรา 17 เพิ่มจำนวนกู้ยืมเงินหรือให้กู้ยืมเงิน การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์และการลงทุน หรือ ร่วมทุนในกิจการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

มาตรา 18 ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการ ททท.

มาตรา 40 ตริ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ใน การกำหนดนโยบายหรือส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

มาตรา 40 นว การจัดตั้ง “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ”

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาแก้ไขเช่น กันคือ

มาตรา 6 ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ โดยเพิ่มจำนวน กรรมการอื่น

มาตรา 18 กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ต้องวางหลักประกันเพื่อประกันความเสียหายที่ อาจเกิดขึ้น จากการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวมีอยู่กับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ต้องวางหลัก ประกันในกรณีจะใช้สิทธิร้องเรียนผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

มาตรา 19, 20 และ 21 กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการวางหลักประกันเพื่อประกันความเสียหาย โดยให้รวมถึงการวางหลักประกัน ของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และกำหนดวิธีการสอบสวน การชดเชยค่าเสียหาย การจ่ายเงินตามหลักประกัน เพื่อเพิ่มความคุ้มครองแก่มัคคุเทศก์

มาตรา 27 การเปลี่ยนแปลงบริการนำเที่ยว จะต้องได้รับความยินยอมจากนักท่องเที่ยว

มาตรา 41, 42 และ 43 การยื่นขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย มารยาท และความประพฤติของมัคคุเทศก์

ตารางที่ 4-1 กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ชื่อกฎหมาย	ความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	องค์กรที่รับผิดชอบและเป้าหมายของกฎหมาย
พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504	อุทยานแห่งชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่สำคัญ	กรมป่าไม้, อนุรักษ์จัดการป่าไม้ ที่ถือว่าเป็นอุทยานแห่งชาติให้มีความยั่งยืน
พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503	การสงวนสัตว์, กิจกรรมอนุรักษ์ เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยว	กรมป่าไม้, อนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า
พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	ป่าสงวนเป็นแหล่งท่องเที่ยว, มีปัญหาเรื่องการจัดการ และดูแลพื้นที่ท่องเที่ยว	กรมป่าไม้, ดูแลรักษาป่าสงวน
พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2485	กิจกรรมประเพณีและศิลปวัฒนธรรม เป็นสินค้าของการท่องเที่ยวที่สำคัญมากอย่างหนึ่งของประเทศ	กรมศิลปากร
พระราชบัญญัติรักษาเกาะรัตนโกสินทร์ ศก 121	เกาะรัตนโกสินทร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ	กรุงเทพมหานคร, อนุรักษ์และจัดการบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504	พิพิธภัณฑ, โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุแล้ว แต่เป็นสถานที่และสิ่งของที่สำคัญเพื่อการท่องเที่ยวทั้งสิ้น	กรมศิลปากร, อนุรักษ์จัดการโบราณสถาน โบราณวัตถุ
พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535	ถ้าไม่มีการควบคุมป้องกันมลพิษ และสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดผลลบแก่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม และรักษาสิ่งแวดล้อม ป้องกันควบคุมมลพิษ และสิ่งแวดล้อม
ชื่อกฎหมาย	ความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	องค์กรที่รับผิดชอบและเป้าหมายของกฎหมาย

ชื่อกฎหมาย	ความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม ที่เกี่ยวข้อง	องค์กรที่รับผิดชอบและเป้าหมายของกฎหมาย
8.พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535	ถ้าไม่มีการควบคุมโรงงานจะก่อให้เกิดผลลบแก่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้	กรมโรงงานอุตสาหกรรม, ควบคุมดูแลโรงงานกรรม
พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ บ้านเมือง พ.ศ. 2535	แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการรักษาความสะอาด และทำให้เกิดความเรียบร้อย	กฎหมายมิได้มีบทบัญญัติให้ ททท. เข้าไปเกี่ยวข้อง ดังนั้น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จึงเข้าไปแก้ไขไม่ได้
พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522	การจัดการด้านผังเมือง และควบคุมอาคาร ช่วยทำให้เกิดความสวยงาม ของแหล่งท่องเที่ยว	“
11. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522	กำหนดเกณฑ์ในการให้วีซ่ากับนักท่องเที่ยวต่างชาติ	“
12. พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 5478	โรงแรมเป็นแหล่งที่พักของนักท่องเที่ยวเป็นกิจการต่อเนื่องของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	“
13. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2450	ควบคุมดูแล จัดการระเบียบของการเดินเรือสมุทร เพื่อการท่องเที่ยว และกิจการท่องเที่ยวทางน้ำประเภทต่าง ๆ	“
14. พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	อุตสาหกรรมท่องเที่ยวอาจได้รับการส่งเสริมการลงทุน	“
15. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522	ควบคุมการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ระดับหนึ่ง	“
16. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537	เกี่ยวกับการทำธุรกิจด้านโฆษณาของธุรกิจต่างๆในสาขาการท่องเที่ยว	“

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันประเทศไทย รัฐบาลได้มุ่งเน้นให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติ เพราะมีบทบาททางเศรษฐกิจที่จะนำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศ อีกทั้งยังมีส่วนทำให้เกิดกระแสเงินหมุนเวียน และการกระจายรายได้ภายในประเทศด้วย เมื่อเกิดภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่ ผ่านมา กิจกรรมการท่องเที่ยวได้ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่ง เพื่อใช้เป็นกลไกในการสนับสนุนและแก้ไขปัญหา ด้านเศรษฐกิจ และสังคมที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการพัฒนาขยายตัว ไปแบบยั่งยืนควบคู่กับการรักษาสีงแวดล้อม องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลก (World Travel and Tourism Council : WTTC) ได้มีการกำหนดนโยบายและแนวทางด้าน การท่องเที่ยวที่สอดคล้องไปทางทิศทางเดียวกันไว้ว่า

การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือของการพัฒนาที่ยั่งยืน และการลดปัญหาความยากจน โดยมีการจัดทำแผนการท่องเที่ยวแม่บทของโลกที่เรียกว่าระเบียบวาระการประชุมที่ 21 (Agenda 21) ขึ้นเป็นแนวทางการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของผู้มีผลประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สนับสนุนให้มีมาตรฐานการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวที่เป็นสากล แผนแม่บทที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ ได้มีการจัดกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็น 3 ประเภทหลัก คือ

การท่องเที่ยวธรรมชาติ

การท่องเที่ยววัฒนธรรม

การท่องเที่ยวันทนาการและประชุม

กิจกรรมต่าง ๆ นั้นจะเห็นได้ว่า เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น เช่น การท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วย การท่องเที่ยวผจญภัย (Adventure Tourism) เน้นการชื่นชมธรรมชาติ การผจญภัยต่าง ๆ ทั้งทางน้ำ บก อากาศ การเดินทางด้วยเรือสำราญ โดยเฉพาะในสหัสวรรษใหม่นี้ แนวโน้มการท่องเที่ยวที่องค์การการท่องเที่ยวโลกวิเคราะห์และคาดหมายว่าจะจะเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยว ที่เน้นธรรมชาติ การเดินทางสู่ยอดภูเขาสูง หรือการไปสู่มหาสมุทรสุดลึก ที่ยังไม่มีใครเคยไป นั่นคือ การท่องเที่ยวธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างแน่นอนในอนาคต

สำหรับประเทศไทย การท่องเที่ยวยังต้องพึ่งพาสีงแวดล้อมและธรรมชาติอีกมาก เราพบว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด และกำลังเร่งพัฒนาที่ทำลายตัวเอง สาธารณูปโภคต่าง ๆ ไม่สามารถเร่งพัฒนาเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ทัน เช่น การกำจัดน้ำเสีย

ของเสียต่าง ๆ สินค้าทางการท่องเที่ยว (Tourism Product) ซึ่งเป็นสาระสำคัญของชาติ ซึ่งมีความหลากหลายตั้งแต่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรชีวภาพ สิ่งแวดล้อม รวมถึง วัฒนธรรม ประเพณี ถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว เนื่องจากขาดการบำรุงรักษา ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบ และกฎหมายรองรับที่ควบคุมดูแลอย่างจริงจัง สำหรับแนวทางการแก้ไข ควรทำ ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ

ต้องมียุทธศาสตร์ระหว่างการท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน ในลักษณะเป็นการรวมศูนย์ในกาบริหารงานหน่วยเดียวกัน (Integrated Command) โดยตรงมีการใช้กฎหมายและปฏิบัติใช้อย่างจริงจัง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่มีการละเว้นมีกฎหมายแม่บทของการท่องเที่ยวแห่งชาติ ในส่วนของสิ่งแวดล้อม

ต้องมีการอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาและป้องกันสภาพแวดล้อม

งบประมาณสนับสนุน จัดหมวดงบประมาณกลาง ด้านการสิ่งแวดล้อมซึ่งเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาสิ่งแวดล้อมซึ่งเสื่อมโทรมจากการท่องเที่ยวเป็นเหตุจัดตั้งกองทุนอิสระรักษาสิ่งแวดล้อม โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนรวมถึงธุรกิจท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นเงินทุน (Seed Money) ในการดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

บริหารจัดการร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นมีความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวกับบทบาทของสิ่งแวดล้อมในส่วนท้องถิ่นตนเองอย่างชัดเจน

ด้านการพัฒนา

การพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ให้กระจายทั่วประเทศไม่กระจุกตัวอยู่เฉพาะแห่งใด แห่งหนึ่งเพื่อลดความหนาแน่นของนักท่องเที่ยว และยืดอายุการเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ รวมถึงสามารถบำรุงรักษาและอนุรักษ์ได้สะดวกขึ้น

การพัฒนาและควบคุมแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมระดับสูง ให้อยู่ในระเบียบไม่ขยายตัวแบบไม่มีรูปแบบหรือมีแบบแผนที่ไม่เหมาะสม เช่น การ บุกรุกพื้นที่ชายหาด เพื่อนำมาสร้างสถานประกอบการค้าธุรกิจโรงแรม ปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น เช่น มีหัวหน้าแก๊งต่าง ๆ ในพื้นที่

พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ โดยส่วนกลางร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จัดงบประมาณบุคลากรสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม

พัฒนา ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะดวกโดยไม่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม

3. ข้อเสนอทั่วไป

ปลูกจิตสำนึกให้คนไทยตระหนักในคุณค่าสิ่งแวดล้อม และทำนุบำรุงรักษามรดกของ ชุมชน เพื่อการท่องเที่ยววางแผนทางปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ที่เสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เร่งรัดการควบคุมสภาพสิ่งแวดล้อมและลดภาวะ โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ ขบวนการทางภาษีต่าง ๆ ใช้การโอนสิทธิ (Transferable Development Rights) ซึ่งสามารถให้รัฐชดเชยผู้เสียผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ ในการอนุรักษ์หรือใช้ประโยชน์สิ่งแวดล้อมจากที่ดินขยายกำลังรองรับในระบบสาธารณูปโภคให้สอดคล้องกับการขยายตัวของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะเรื่องการกำจัดขยะและ นำเสียดำหนดการใช้พื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ในเขตบริการและนันทนาการในเขตอนุรักษ์ให้ชัดเจนในด้านต่าง ๆ เช่น พื้นที่จัดกิจกรรม พื้นที่อนุญาตเข้าเที่ยว, เส้นทางนำเที่ยวในป่า เป็นต้น

จัดทำนโยบายที่ชัดเจน เกี่ยวกับพื้นที่บริการในเขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการท่องเที่ยว พร้อมกำหนดแผนบริการ กฎระเบียบ อัตราการใช้บริการช่วงเวลาบริการและช่วงเวลาหยุดบริการ เพื่อทำการฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่พัฒนาและอนุรักษ์การท่องเที่ยว (Tourism Development and Conservation Zone) ที่ยังไม่มีกฎหมายหรือ พ.ร.บ.การท่องเที่ยวใหม่รองรับให้ประกาศเขตพื้นที่ควบคุมมลพิษ หรือพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในเขตชายทะเล ภูเขา ที่กำลังขยายตัวอย่างไร้ทิศทาง และยังมีสาธารณูปโภครองรับใช้ก่อนประกาศใช้หลักเกณฑ์ และมาตรฐานเพื่อป้องกันระบบนิเวศน์ สำหรับธุรกิจท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้ความรู้แก่ประชาชน นักเรียน นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว ในแหล่งท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมสนับสนุน บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมประเพณีของชาติ

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. 2542. รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ.2541.กรมควบคุมมลพิษ:
กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- กรมประมง.2542ก. “แผนที่แนวปะการังในน่านน้ำไทยเล่ม1: อ่าวไทย”. โครงการจัดการทรัพยากร
ปะการัง กรมประมง.
- กรมประมง.2542ข. “แผนที่แนวปะการังในน่านน้ำไทยเล่ม2:ทะเลอันดามัน”. โครงการจัดการ
ทรัพยากรปะการัง กรมประมง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2539. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวปี 2540.กรุงเทพมหานคร.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.กองสถิติและวิจัย.2537.โครงการการสำรวจสถิตินักท่องเที่ยว
ภายในประเทศพ.ศ.2537.กรุงเทพฯ:ฝ่ายวิชาการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2541.รายงานฉบับสุดท้าย “การศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศทางทะเล”.(เล่มที่1 รายงานหลัก).สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2542.รายงานฉบับสุดท้าย “การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”.(พิมพ์ครั้งที่2).สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2542. “สรุปสถานการณ์ตลาดต่างประเทศ”. เอกสารประกอบการ
ประชุมเพื่อทบทวนแผนการท่องเที่ยวปี 2541-2542.การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2545. แผนวิสาหกิจการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(พ.ศ. 2545-2549).
กรุงเทพมหานคร.
- คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการโรงแรม หอการค้าไทย. สมุดปกขาว อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. เสนอ
ต่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร. ในการประชุมเพื่อหาแนวทางพัฒนาและ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติ 20-21 เมษายน 2544.
- นฤมล กรณิตนันท์.2541. ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อปะการัง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนัส สุวรรณและคณะ.2541. โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่
รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล. เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
(ธันวาคม).
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.2542. “ตลาดการท่องเที่ยวในสหัสวรรษใหม่” รายงานผลการ
สัมมนาของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ณ โรงแรมดิเอ็มเมอรัล กรุงเทพฯ. พฤษภาคม.

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.2543. รายงานความก้าวหน้า การศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บท
พัฒนาการท่องเที่ยวไทย สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่9.(พ.ศ. 2545-
2549) .กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.2544. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติ
การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่9.(พ.ศ. 2545-2549) .การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2539. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่8(พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.2543. รายงานสถานการณ์และคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2540.
กรุงเทพฯ: จัดทำโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.2543. รายงานสถานการณ์และคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2541.
กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.2543. รายงานสถานการณ์และคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2542.
กรุงเทพฯ: คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.2543. รายงานสถานการณ์และคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2543.
กรุงเทพฯ: จัดทำโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.กองนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.2542. ชนิดของวิธีการจัดการ
ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย. กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (เอกสารอัด
สำเนา).
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.กองนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.2542. ชนิดของวิธีการจัดการ
ระบบกำจัดขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยและคณะ. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์.
เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองท้องถิ่น ฉบับการปกครองท้องถิ่นกับประชาชน.
- วุฒิสภา ต้นไชยและคนอื่นๆ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กรุงเทพฯ.กองบรรณาธิการ. ไม่ปรากฏชื่อ
ผู้เขียน. “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ. 2542.” (เอกสาร โรเนียว).

ภาษาอังกฤษ

Cohen Erick. 1996. Thai Tourism : Hill Tribes, Islands, and Open-Ended Prostitution. White Lotus, studies in Contemporary Thailand No. 4.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ – นามสกุล	นางสาวพัศมา แผนสมบูรณ์
ตำแหน่งปัจจุบัน	ประธานกรรมการบริหาร
ชื่อหน่วยงาน	บริษัท โปร โฮเต็ล แมนเนจเม้นท์ จำกัด
สถานที่ทำงาน	51/950 หมู่บ้านรินทอง ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โทรศัพท์ 02-995-6250 โทรสาร 02-995-6250
ที่อยู่ปัจจุบัน	51/950 หมู่บ้านรินทอง ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โทรศัพท์ 02-995-6250 โทรสาร 02-995-6250
วุฒิการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์